

OBLECZONY (124) *part praet pass pf*

obleczony (123), **obwleczony** (1); obleczony : obwleczony *RejAp* (9:1).

obleczony (101), **obleczon** (23).

Oba o oraz e jasne.

sg m N obleczony (41), obleczon (17); ~ (*attrib*) obleczony (31), obleczon (2) *OpecŻyw, SzarzRyt*; ~ (*praed*) obleczon (15), obleczony (10); obleczon *LibLeg, HistJóz, FalZioł, KrowObr* (2), *Leop, BielKron* (4), *HistRzym, BudBib* (2), *BialKaz*; obleczony *Leop, RejAp, BudNT, CzechRozm, Koch Dryas, SkarŻyw* (2), *LatHar*; obleczony : obleczon *WujNT* (2:1). ◊ *G* obleczon(e)go (2). ◊ *D* obleczon(e)mu (2). ◊ *A* obleczonego (14); -ého (1) *OpecŻyw*, -ego (1) *MurzNT*, -(e)go (12). ◊ *V* obleczon (2). ◊ *f N (attrib)* obleczoną (5), (*praed*) obleczone (3) *RejPs, SkarŻyw* (2). ◊ *G* obleczonej (1). ◊ *A* obleczoneą (3). ◊ *I* obleczoneą (1). ◊ *V* obleczoneą (2); -ą (1), -(a) (1). ◊ *n N* obleczon(e) (3), obleczone (1); ~ (*attrib*) -(e) (2); ~ (*praed*) -o (1) *Mącz*, -(e) (1) *WujNT*. ◊ *pl N m pers* obleczeni (18). *subst* obleczon(e) (3). ◊ *D* obleczoneym (2). ◊ *A m pers* obleczoneych (2). *subst* obleczon(e) (2).

Składnia dopełnienia sprawcy: obleczony od kogo (3) *TarDuch, KrowObr, LatHar, obleczony przez kogo* (1) *HistRzym*.

Sł stp s.v. 1. oblec, Cn s.v. skórą obleczoney, Linde XVI i XVIII w. s.v. oblec.

I. Na którego włożono coś (123) :

1. Ubrany, przyodziany; indutus *Vulg, PolAnt, Mącz*; *amictus PolAnt, Vulg; vestitus PolAnt, Vulg; circumamictus, circumdatus Vulg; circumindutus, opertus PolAnt* (101) : *BielKron* 329; y náležli człowieká siedzącego/ od ktorego czárći wyłzli/ obleczonego y rozumnego *BudNT Luc* 8/35; *Sordidatus* – *Plugawie obleczoney. Calep* 993b, 49b; Y przyłzli do Ieśulá/ y vyrzeli onego ktory był opętány/ siedzącego/ obleczonego/ y z dobrym baczenim *WujNT Mar* 5/15.

obleczoney w co (68): *OpecŻyw* 131v; *A* ieden coś za młódziencyk łzedł zanim/ obleczoney wprześcieradło na golé ciało [*amictus sindone super nudo*] *MurzNT Mar* 14/51; *KrowObr* 106, 106v; łłużyli mu [*kniaziowi*] przy łtole łłudzy w Dálmátyki obleczeni iákoby w kościele człęto kroć kłękáiąc. *BielKron* 435; *RejAp* 58; *Calep* 121b, 138a, 209b, 594a, 606b (11); *LatHar* 274; Y woylká ktore łą ná niebie łzły zá nim ná koniách białyh/ obleczone w bišior biały y czyłty [*vestiti byssino albo et mundo*]. *WujNT Apoc* 19/14; Zoch náłtąpił z rotą na walkách ćwiczoney/ Włzytek w bechter potężny do nog obleczoney. *KmitaSpit* B4. *Cf Wyrażenia*.

obleczoney czym (9): Dáley Ian łwięty powiáda/ iż tego Páná náłzego miedzy tymi/ thák iákochmy łłyłzeli/ łwiczniki łtojącego widział obleczonego poderem/ á pás złoty był pod pierłiami iego. *RejAp* 14v, 14 [2 r.]; *BudNT Apoc* 15/6; *WujNT Apoc* 15/6. *Cf Wyrażenia*.

W przeciwstawieniach: »obnáżony, zwleczone ... obleczoney« (2): [*o koronacyi*] *Krol* [...] thámże zwleczone z onych łzath przez koronnego Podkomorzego [...] á obleczone iełt w łzáty poświęczone/ według zwyczáiu koronácyey *BielKron* 329; [*O Panie Jezu Chryste*] żołnierzom do vkrzyżowania podány: od ktorych byłeś powtore obnáżony/ w páwłókę obleczoney/ człerniłtą koroną vkoronowány *LatHar* 274.

W charakterystycznych połączeniach: obleczony w bechter, w bisior, w dalmatykę, w gunię, w karacinę, w koszulę, w kożuch, w lniankę, w ornat, w pawłokę (2), w płaszcz, w prześcieradło, w purpurę, w sajan, w skórę, w stołę, w szarłat, w szarzynę (2); obleczony płótnem (2), poderem (3).

Wyrażenia: »obleczony w dębinę« = zakuty w dyby (1): Obleczony w dębinę za ręce za nogi/ Czeka frogiey łpowiedzi nieborak vbogi. *KlonWor* 38.

»w odzienie, odzieniem obleczony« [szyk 5:4] (8:1): O Pokorny Iezu/ ienzes dla mnie człowieka grzełnego w białe odzienie obleczon/ a jako łłalony od Heroda nałmiéwán bytz rączyles. *OpecŻyw* 122v, 122v; *TarDuch* [C4]; *KrowObr* 106, 106v; *Mącz* 52a; Y słyżiałem onego mężá obleczonego wpłóćienne (odzienie) [virum indutum lineis]/ ktory (był) wzgorę wod (oney) rzeki *BudBib Dan* 12/7, *Ez* 10/2, *Dan* 12/6.

»w suknię obleczony« [szyk 2:1] (3): a łam Iozef był obletzon wbyałá łuknię a barzo łwyatłá/ a płałtz pawłotzny złotem wyłzywany przepałał go *HistJóz* B4; Tunicatus – włpodniá suknię obliczoni. *Calep* 1093b, 766a.

»obleczony w szaty, szatá« = veste (a. vestibus) indutus *PolAnt*, *Mącz*; vestimentis indutus *PolAnt*, *Vulg*; vestimentis circumindutus *PolAnt*; amictus stolis, vestitus podere a. stolis *Vulg* [szyk 15:12] (26:1): myłlylmsy ze yełth pan chrzełczyanłki nałego zakonv, a on bil Tvrczin thełko wnałze schathy obleczon *LibLeg* 6/190v; Ale cołcie wđdy byli wyłzli widziéć? Człowiekali wmiękkie łzaty obleczonego *MurzNT Luc* 7/25; Wezwał tedy krol Amáná do łiebie/ łpytał go co ma być wyrządono mężowi ktorego krol chce w vczciwołci mieć [...] ma być obleczon w łzátę krolewłká/ á koroná koronowan *BielKron* 115, 329; Sericatus, Vyedwabiony/ w yedwabná łzátę obleczony. *Mącz* 386c, 34b, 285d; *BudBib Lev* 16/32, *Ez* 9/11, 10/6, 7, *Zach* 3/3; *BudNT Apoc* 1/13, 19/13; Chlamydatus – Wriczerská łzátę obliczoni. *Calep* 189b, 593b, 972a, 1008b, 1071b; A obrociwłzy łię vyłrzałem łiedm łwieczników złotych: á w połrzedku onych łiedmi łwieczników złotych podobnego Synowi człowieczemu/ obleczonego w dlugá łzátę/ y przepałałnego v pierłi páłem złotym. *WujNT Apoc* 1/13; Kto zwycięży/ ták będzie obleczon w łzaty białe/ y nie wymáże imieniá iego z ksiąg żywotá *WujNT Apoc* 3/5, *Matth* 11/8, *Luc* 7/25, *Apoc* 4/4, s. 853, *Apoc* 7/13, 19/13.

»w zakonne szaty, w zakonny ubior obleczony (z ręki czyjej)« = który został zakonnikiem [szyk zmienny] (2:1): Názáiutrz przy máłce z modlitwámi zwyczáynymi/ obleczoná ielł w zakonne łzaty *SkarŻyw* 224; Odelrykus [...] opułzczáiác łwiát przyłzedł/ áby zręki iego w zakonne łzaty był obliczony *SkarŻyw* 293, 324.

»w ubior obleczony« (2): Znam cię/ o zacny Krolu/ chołías bez korony/ Ani w rozny od inłzych vbior obleczony *KochDryas* A2; Linteatus – W płotniani vbior obliczeni. *Calep* 606b.

»obleczony w ubior łwięty« = przyjęty do zakonu (1): [łw. Bernardyn] wedle Ewánieliey y rády Chryłtułowey/ przedawłzy włzytkę máiętność łwoię/ y rozdawłzy vbogim/ w Sennie obliczony ielł w vbior łwięty/ Aniłłkiego Fránciłzka *SkarŻyw* 461.

»obleczony w wory, wormi« = amicti saccis *PolAnt*, *Vulg*; operti in saccis *PolAnt* (4:2): *BibRadz Is* 37/2; *RejAp* 89v, 90v; krol Chyzkijáhu [...] połłał Eliakimá máłrzałka/ y Sewnę piłárzá/ y łtárlze ofiárowniki obliczone w wory do Ezáiálza proroka łyná Amocowego *BudBib* 4.Reg 19/2; *BudNT*

Apoc 11/3; Y dam dwiemá świádkom moim/ y prorokowác będą tyśiác dwieście y łześódzieśiát dni/ obleczeni w wory. *WujNT Apoc* 11/3 [przekład tego samego tekstu *RejAp* 89v, 90v].

»w żałobę [= w żałobne odzienie] obleczony« (1): Pullatus – wżalobę obleczoni. *Calep* [874]b.

Szereg: »obleczony i ubrany (a. przybrany)« (4): Kryřtus był w Purpurę ná pośmiech obletżon y vbran/ y wtym odzieniu/ od iednego do drugiego łędzięgo wodżon. *KrowObr* 106v, 106 [2 r.], 106v.

W przeni (4) :

obleczony w co (3): [*Apostołowie*] łą obleceni [!/] w łtoły białe to ieřt w onę zapłátę y w onę pociechę wiáry y niewinności łwoiey *RejAp* 48; [*Babilon*] miářto ono wielkie/ ktore było obleczone w biśior y w purpurę [*amicta erat bysso et purpura*] *WujNT Apoc* 18/16, s. 866.

obleczony czym (1): [*Słońce*] łák oblubieniec obleczon z łczyřego Złotá vbiorem/ á wieniec z kámięni Kofřtownych łpráwion/ głowę mu promieni. *SzarzRyt* A3.

Przeni (14) :

obleczony czym (1): Bowiem obleczona ieřt chwałá wielmożności twoiey zewřřech łtron náłż páńie káżdęm wyznawáńiem [*Confessionem et decorem induisti amictus lumine sicut vestimento Vulg Ps* 103/2] *RejPs* 151v.

a) *O kimś, w kim zaszła lub zajdzie jakaś zmiana spowodowana otrzymaniem jakiejś cechy określonej dopełnieniem; indutus PolAnt, Vulg* (13) :

obleczony w co (4): Nyech w łrogye poháńbyenye będą obleceni [!/] Ci ludzye ták vporni á práwye łřaleni/ Ktorzy przećiw mnye dźiwne rzeczy wymyřłáli *LubPs* 13v, Z2; *Leop Iob* 29/14; Potym woiował [*Kryřtus*] mocnie ná polu te⁸⁰ światá/ á przez iednę dziewicę. Máryią/ był obleczon w zbroię człowieczeńřtwa. *HistRzym* 84.

obleczony czym (8): Ktorzy ćie nienawidzą/ będą obleczeni háńbą [*induentur confusione*]: á przybytek niecnotliwych nie ořtoifie. *Leop Iob* 8/22; Mieřzkáycięz wy tedy w mieřćie Ieruzálem/ áz będziećie obleczeni mocą z wyřokości [*induamini virtutem ex alto*]. *BibRadz Luc* 24/49 [przekład tego samego tekstu *RejPos*]; *RejPos* 134v; *BudNT Luc* 24/49; *CzechRozm* 235v; *CzechEp* 209; iákożby mogli być rzeczon obleczony łpráwiedliwością? *WujNT* 681, *Luc* 24/49.

Zwrot: »w Chryřtusa być obleczony« = *zostać chrześcijaninem* (1): Corko moiá wierna w Chriřtufie/ żeś łie ochrzcíłá/ y w Chriřtufá ieřteś obleczona/ Ten ćię łam wybáwić ma *StryjKron* 125.

Szereg: »obleczony być i odziać się« (1): Obleczonęm w łpráwiedliwość y odziałem łie nią iáko innym odzienim [*Iustitia indutus sum et vestivi me sicut vestimento*] *Leop Iob* 29/14.

a. *Na który coś nałożono* (1) :

Wyrażenie: »węda w glistę obleczona« = *wędka z przynętą*: chłop głupi/ dla nędżnego brzuchá/ Wpada w ćiężką niewolą/ iáko w łmołę muchá [...] Iáko rybá ná wędę w glistę obleczoną. *KlonWor* 27.

2. *Pokryty, powleczony warstwą czegoś; circumdatus Vulg; indutus PolAnt* (11) : [Ná dobrze ochędożony Koriánder/ ley łprzodku dobrze wrzący cukier. Ale náořtátku [...] ma tym łzey wrzeć/A to dla tego/ áby tym okřęgleyřzy mogli być/ y więřszych źiarn/ á tym gęćiey oblecony [!]. *SienHerb* 527b.]

obleczony czym (4): Też łlodkie Migdały łą dobre ku iedzeniu/ thak w polewkach iáko czukrem obleczone *FalZioł* III 13a; *Folliculare pars remi follicule tecta, Rękoyeś* wyořłá skórą obleczona.

Mącz 133c; *KochMon* 31; W lektykę go [króla] władzono złotem obleczoną/ W ktorey siedział y z dziećmi/ y z poboczną żoną. *KmitaSpit* C6v.

W przeni (7) :

obleczony w co (4): *LubPs* hh6; Ciało moje obleczone w robaki [*Induta est car o mea vermibus*] y w plugaństwo z prochu/ fkorá moiá popádáła się aż mi obmierzła. *BudBib Iob* 7/5. *Cf Wyrażenie*.

Wyrażenie: »obleczony skórą, w skórę, ciałem, [płcią ciała]« = *mający otrzymać, mieć ludzką postać* (2:2:2): Bo iście wiem że Odkupiciel mój żyw iest/ á w ośtateczny dzień że mam powsthać z ziemi y zaś obleczon będę w fkorę moję [*rursum circumdabor pelle mea*]/ y w ciełe moim oglądam Bogá. *Leop Iob* 19/26 [*przekład tego samego tekstu BielKron, BialKaz*]; *BielKron* 467v; *BialKaz* D4v; Ale daleko wżytko podziwienie/ wżytkę mowę y myśl nálezę przechodzi/ co nam iednorodny Syn/ Iezus zbawiciel nález/ vczyńił. ogień y ducha nam dáiąc/ ku pożywaniu y napoiu/ nam ciałem obleczonym: to iest ciało y krew swoję. *SkarŻyw* 120; *GrabowSet* Bv; [Sdrowas tisz gora wybrana gdzie wsehchmocznosc [!] oblezona [*lege: obleczona*] jest plczą cziala nalezego [o *Matce Boskiej*] *TekstyPol* 133].

Szereg: »obleczony, ociągniony« (1): Ciało nálezę w smrodliwy proch w spruchniałość obleczone W zelchła á iuz prawie w watała fkorę iest ociągnione. *LubPs* hh6.

3. Otoczony; amictus Vulg (11) :

obleczony czym (6): pód w zywoce leży/ a wielą błonek bywa obleczon. *FalZioł* V 15v; *Mącz* 507b. *Cf* »niewiasta obleczona słońcem«.

W połączeniu szeregowym (1): *Involucrum*, Wżytko to czym nieco bywa obwiyano/ odziewano/ albo obleczono/ odziecká/ błońká. *Mącz* 507b.

bibl. Wyrażenia: »niewiasta obleczona słońcem, w słońce« = *mulier amicta sole Vulg* (4:3): *OpecŻyw* 180, 186v; *PatKaz III* 132; Niewialthá obleczona słońcem/ á mieściac był pod nogami iey/ á ná głowie iey koroną ze dwanaście gwiazd *RejAp* 98v, CC2v; *WujNT Apoc* 12/1, s. 866.

»w obłok obleczony, obleczony obłokiem« (1:1): *RejAp* 83v; Y Widziałem drugiego anioła mocnego zstępujące⁸⁰ z niebá/ w obłok obleczonego [*amictum nube*] *WujNT Apoc* 10/1.

II. Włożony (o ubraniu) [na co] (1) : *Laena* – *Końsulia* na zwierzchnie fzati abo na zbroię obleczoną. *Calep* 578a.

Synonimy: **I. 1.** *odziany, okryty, ubrany, uszacony*; **2.** *oblany, powleczony*; **3.** *obtoczony, otoczony*;
II. *włożony*.

Cf **2. OBLEC**